

A dark, atmospheric photograph of a prison corridor, likely Auschwitz, with multiple strands of barbed wire stretching across the frame. A large, semi-transparent Star of David is overlaid on the image, with a central diamond shape containing the text. The scene is dimly lit, with some light reflecting off the ground and the wire.

FILIP
TADEÁŠ
HOLZER

PROFESOR

Profesor
Filip Tadeáš Holzer

ISBN: 978-80-570-4950-0

Venované pamiatke Jozefa Holzera, môjho pradedu, ktorý zomrel počas holokaustu. Spomienka na vás, Jozef, žije v myšliach vašich potomkov.

Rád by som sa touto cestou poďakoval kamarátovi Šimonovi, ktorého námet a pripomienky boli zapracované do podoby knihy.

Obsah

Pod Tatrami sa zmráka	5
Zrod Čiernych košiel'	13
Počiatky pekla	21
Strata slobody	29
Otvorené rany	35
Degradácia	43
Sered'	50
Prvé deportácie	56
Tvrdé rany	62
Zrada v červenom	69
Pánsky puč	75
Plány	84
Teror	90
Plány na odplatu	96
Odplata za pánsky puč	103
Nepriateľ pred bránami	108
Červená nádej	114
Vít'azstva a prehry	121
Posledný z verných	129
Úsvit nad Tatrami	134
Záverečné slovo	137

Pod Tatrami sa zmráka

Mladý muž kráčal chodbou. Nebol ničím výnimočný. Tak, ako každý iný človek v jeho veku, aj on bol oblečený slušne. Flanelový oblek, biela košeľa a kravata boli súčasťou najnovšej módy. Hlavu mal prikrýť klobúkom, z ktorého vytrčali dva výrazné pramene vlasov.

Náhle sa zastavil pred dvermi, zhlboka sa nadýchol a vstúpil. Mládež, asi tak dvadsať ľudí vo veku šestnásť rokov sa postavili. Študenti gymnázia, ktorí si vážili svojho pedagóga. Muž sa len pousmial, pozdravil a mávnutím ruky ich usadil. Jeden z aktívnejších žiakov hneď nahlásil chýbajúcich spolužiakov.

„Dobre, študenti, dnes si povieme o začiatku veľkej vojny,“ prehovoril učiteľ.

„Pán profesor Schwarz,“ prihlásil sa jeden zo žiakov. „Môj otec slúžil v armáde. Rozprával mi o tom, ako prebiehali boje. Nič o tom, prečo vznikla vojna.“

„Zámienkou bol atentát na následníka Rakúsko-Uhorskeho trónu. Dôvody však boli iné. Predovšetkým politické a hospodárske,“ profesor zdôraznil posledné slová. „Sú relevantné, pretože práve tie boli skutočným dôvodom pre začiatok vojny.“

„Pán profesor, prečo bol útok na následníka trónu len zámienkou?“

„Gavrilo Princíp bol nacionalista a súčasť Mladej Bosny, ktorá chcela rozpad Rakúsko-Uhorskej monarchie. V podstate bojovali za slobodu svojho národa.“

„Podobne, ako predseda Slovenskej ľudovej strany a jeho zástupca.“

„Pochádzam zo starej, Židovskej rodiny,“ odvetil pokojne. „Zo skúseností však vieme, že antisemitizmus je v kresťanskej spoločnosti dosť zakorenenejší. Preto aj máme istú nedôveru v stranu, v ktorej pôsobí rímskokatolícky duchovný. Obzvlášť v tejto dobe, kedy narastá podpora Adolfa Hitlera nielen v Nemecku, ale i v zahraničí.“

Schwarz pokračoval vo svojej prednáške ďalej. Po hodine hneď zašiel do zborovne. Pozrel sa na hodiny. Mal dosť času, kým mu začne ďalšia hodina histórie. Vzal zo svojho stola knihu a začal čítať. Po pár minútach vošiel do zborovne postarší muž. Schwarz sa na neho pozrel. Muž sa rozprával s pár ďalšími učiteľmi. Nakoniec však pristúpil k Schwarzovi.

„Šimon, Nemecko včera obsadilo Viedeň. Dnes to ešte podporili zákonom. Mal si s ním pravdu.“

„Direktor, Hitler je človek, ktorý túži len po jednom. Kompletnom vyhladení menejcenných rás, ktoré mu tak prekážajú. Jeho Mein Kampf som čítal v nemčine a som z toho zhnusený.“

„Ja viem, ja viem,“ prisadol si. „Obávam sa toho, že anšlus Rakúska nie je jediná vec, v ktorej ste mali pravdu. Jeden môj spolužiak z gymnázia už emigroval do štátov. Hovoril mi niečo o špeciálnych väzniciach v Nemecku. Vraj slúžia na umiestnenie bezdomovcov, Hitlerových oponentov a ďalších, nepohodlných.“

„Tretia ríša je skúpa na informácie, drahý priateľu,“ prehovoril Šimon po krátkej odmlke. „Moja matka má v Nemecku rodinu a tá sa už dlhšiu dobu nezvala. Posledné správy od nich hovoria o náraste útokov na hebrejskú komunitu v Berlíne.“

„Zabudol som, že ste Židia...“

„Adam, v tejto ťažkej dobe nie je dobré o tom tak nahlas hovoriť,“ prerušil riaditeľa. „Hlinka a jeho strana chce väčšiu autonómiu Slovenska, Hitler podporuje nenávisť k Izraelcom a teraz,“ na chvíľu sa odmlčal. „Teraz obsadenie Rakúska Nemeckom. Osobne si myslím, že Hitler rozpúta vojnu. Kedy a ako, netuším, ale všetko tomu nasvedčuje.“

„Máte pravdu. Ak by ste niekedy v budúcnosti potrebovali pomoc, pokojne sa na mňa obráťte. Ešte som tu nemal lepšieho pedagóga. Za tie tri roky, čo ste tu, sa študenti výrazne zlepšili.“

„Ďakujem vám, pán direktor.“

Xxx

Mladík, tak okolo tridsiatky a s okuliarmi na konci nosa, vstúpil do kancelárie. Posadil sa pred staršieho muža, ktorý sa práve prehrabával v správach a niečo si zapisoval. Ten sa na neho len pozrel a pokračoval v písaní poznámok. Po chvíli odložil pero a pozrel sa na mladíka. Pousmial sa.

„Pán Hronský, Svätý otec sa vyjadril, že nacizmus je omnoho lepší politický systém. Lepší ako komunizmus. Moja matka mi vždy vravela *Andrej, ver Svätému otcovi, je neomylný vo svojej dokonalosti.*“

„Takže pochádzate z katolíckej rodiny,“ vstal a pozrel sa na ulicu.

„Z rímskokatolíckej, pane,“ opravil ho Andrej. „Ale môj bratranec,“ smutne sklopil zrak. „Je protestant. Keď sa otcov brat pridala do zboru, ponížil tým všetkých. Moja mamička hovorí, že je to kliatba, ktorú uvrhol na zvyšok rodiny a je...“ na chvíľu sa odmlčal.

„Dobre, tak ste z Rímskokatolíckej cirkvi. Musíme si uvedomiť, že sme kresťanská krajina. Hlinka je už dosť starý a je len otázkou, kedy zomrie. Musíme podporiť silného človeka, ktorý bude hájiť záujmy Slovenského národa.“

„Myslím si, že otec Jozef je najvhodnejší kandidát.“

„Ďalší kňaz ako vedúci strany?“ otočil sa muž k Andrejovi. „Môžete to zdôvodniť?“

„Slovensko je prevažne kresťanská krajina. Podľa mňa najlepšia voľba, ktorá by nás, katolíkov, zastupovala. Nemecko chce zjednotiť germánske národy pod jednou vlajkou. Keď sa im to podarí, otec Jozef má najlepšie predpoklady k tomu, aby hájil naše záujmy.“

„Dobre, pán Švorc, môžete sa vrátiť k práci.“

Andrej vstal a podišiel k dverám. Chytil kľučku. Neotočil ju. Len sa na chvíľu zamyslel. Spomenul si na jednu udalosť spred pár dní. Mal pochyby. Pochyby o tom, či konal správne. Otočil sa k staršiemu mužovi.

„Pane, pár dní dozadu ma na ulici zastavil jeden Žid,“ prehovoril váhavo. „Stein, Steiner alebo tak nejak sa volal. Nevieť teraz.“

„Čo to po vás žiadalo?“

„Žiadal ma o pomoc. V Nemecku vraj dochádza k nútenému prevodu ich majetku na árijcov. Vraj Adolf Hitler niečo chystá a bude to hrôzostrašné.“

„Pán Švorc, váš súcit s parazitmi je úžasný. V strane máme pár ľudí, ktorí by radi nasledovali Tretiu ríšu. Dúfame, že nástupca predsedu bude mať rovnaké názory ako my.“

„Pane, ale ten Žid...“

„Máte pochybnosti. Tomu rozumiem,“ prerušil ho starší muž a pristúpil k Andrejovi. „Nemusíte ich mať. Tí Židia dlhé roky sa priživujú na krvi Slovenského národa. Chceme sa pripojiť k Tretej ríši a vykytovať ich. Urobíme všetko pre to, aby sme očistili Slovensko od Židov a miešancov.“

„Pane, ale aj oni...“

„Oni sú paraziti, ktorí nás a naše deti zotročujú,“ ohriakol Andreja. „Ten odpad spoločnosti si nezaslúži právo na život. Som členom Ľudovej strany a plne podporujem Tuku a Macha. Oni majú tie správne názory. Odporúčam Vám, aby ste sa k nám pridali.“

Mladík len sklopil zrak a odišiel z kancelárie. Trápilo ho, že nemohol pomôcť človeku, ktorý ho žiadal o pomoc. Človek, ktorý potreboval len jedinú vec. Potreboval, aby ho niekto vypočul a overil mu informácie.

Posadil sa na svoju stoličku a pokračoval v práci. Po chvíli však položil svoju tvár do dlaní a rozplakal sa. Nechcel si pripustiť, že by niečo z toho môže byť pravdou. Nechcel si pripustiť slová svojho nariadeného.

Xxx

Chlapec pomaly kráčal zo školy domov. Na prvý pohľad nebol ničím výnimočný. Starý kabát, ktorý mal po staršom bratovi, vyčnieval svojim stavom. Už bol značne ošúchaný. V ruke niesol svoj kufrík. Smutný výraz v tvári však prezrádzal viac, ako chcel. Sklamanie a túžbu po úprimnom slove.

„Rudolf Kamenický, môj starý priateľ,“ ozvalo sa z uličky.

Chlapec spozornel. Otočil sa. Náhle sa pousmial. V tieni kostola stál jeho dobrý priateľ. Človek, s ktorým už tri roky trávil všetok čas. Až na pár posledných mesiacov. Bol len o niekoľko rokov starší, ale za to najlepším kamarátom chlapca.

„Benedikt, dlho som ťa nevidel,“ prehovoril chlapec. „Čo sa stalo?“

„S otcom sme sa presťahovali do Bratislavy,“ odvetil pokojne. „A teraz si užívame. O to však teraz nejde. Pred pár dňami sme sa rozprávali. Je v jednej skupine. Vraj ak by ich bolo dosť, založia prvý oddiel rodobrany, ktorá sa podporí stranu.“

„Rodobrany?“ spýtal sa Rudolf prekvapene. „A k čomu bude slúžiť?“

„To mi ešte otec plne nevysvetlil. Ale chcú sa zbaviť čiernych papúl a úžerníkov, ktorí sa priživujú na slovenskej rase.“

„Môj brat Emil si vzal Židovku. Má s ňou decko. Len...“ smutne sklopil zrak.

„Je mi to ľúto, Rudo. Prečo si mi o tom nepovedal?“

„Keď si stále hovoril o tom, ako vám Židia rozvrátili rodinu...“ na chvíľu sa odmlčal. „Nechcel som ťa tým zaťažovať. Predsa len...“

„Jeden z tých parazitov si z mojej mamy spravil otrokyňu. Nemôže si dokonca dať ani slaninu. Otec ju aj pre to vykopol z domu. Vždy bola povolnejšia. A sestra? Tá odišla len preto, že vraj chlastáme. Ale ja viem, prečo to spravila. Jeden zo Židov ju prinútil, aby šla pracovať ako prostitútka.“

„O tom hovoríš stále, keď dôjde na Židovskú otázku. O tom, ako zničili slovenskú spoločnosť, ako ti rozvrátili rodinu či o tom, ako...“ zamyslel sa. „Dá sa k vám pridať? Predsa len i mne zničili život.“

„A čo sa stalo?“

„O tom nechcem hovoriť,“ pozrel sa na Benedikta. „A kde ťa nájdem? Premyslím si, či sa k vám pridať.“

„Vrátil som sa do domu mojej matky. Keďže robí otrokyňu Židovi, doma netrávi veľa času. Otec chce ešte veľa toho zariadiť a jeden Žid ho obvinil z pokusu o vraždu. Zbohom, priateľ môj.“

„Zbohom, priateľ. Ako náhle sa rozhodnem, navštívim ťa.“

Benedikt len prikývol. Rudolf prešiel okolo pár domov a vstúpil do záhrady jedného staršieho. Vyzul sa a hneď predstúpil pred staršiu ženu v kuchyni. Žena sa pousmiala na chlapca a pozdravila sa.

„Dobrý deň, matka, stretol som kamaráta Benedikta.“

„Synu, hovorila som ti, že nie je dobrý človek. Nedokončil školu a ty budúci rok nastúpiš na strednú školu a vyučíš sa remeslu.“

„Ja viem, matka, hovorili ste mi to zakaždým. Lenže mi povedal, že jeho otec chce založiť rodobranu. Rozmýšľal som, že by som sa pridal.“

„Rodobranu? To je dobrý nápad. Môžeš byť vojakom.“

„Rodobranu, matka, rodobranu. Bože môj, za čo ma trestáš?“

„Nerúhaj sa synu. A na tú rodobranu zabudni. Emil mi hovoril, že už u nich v ulici pár opitých ľudí vykrikuje rôzne nenávistné heslá.“

„Emila mi, matka, nespomínajte. Mal som s ním omnoho lepšie vzťahy, kým si nevezal Steinovú, tú Židovskú ...“

„Ani sa neopováž dokončiť vetu,“ otočila sa a zodvihla palec. „Tvoj brat si vzal za manželku Židovku a ty to rešpektuj.“

„Otec ma pochopí. Jemu sa nepáči Emilova manželka. Tá špinavá pobehtica.“

Žena vybrala varešku a zamávala ňou pred Rudolfovou tvárou. Chlapec sa len zamračil a hneď sa posadil. Vedel, že ďalšia poznámka bude mať za následok ranu vareškou po prstoch.

„V priebehu hodiny sa vráti tvoj otec,“ pozrela sa na Rudolfa. „Modli sa k Panenke Márii, aby mal dobrú náladu. Nech je už Emilova manželka Sára akákoľvek, je to naša príbuzná a dala mi vnuka.“

„Matka, ale ja ju neznášam. Je izraelitského vierovyznania. Predsa vieš, že ukrižovali Krista.“

„Viem to. I pán farár o tom hovorili. Modlím sa za to, aby ju i jej pankharta opustil a našiel si dobrú katolíčku. Ak by to bolo na mne...“ povzdychla si. „Proste mi moja stará matka hovorili, že za jej mladých čias ju vydali za miestneho kováča. Dohodnutá svadba.“

„Bola šťastná?“

„Samozrejme, veď miestny kováč bol dobrá voľba. Môj starý otec bol kováčskym majstrom, ktorého vyhľadávali mnohí páni zo širokého okolia. I dnes sú kováči hodní úcty. I náš sused, kováč Ján, je uznávaný. Kiež by si tak Emil vzal jeho dcéru Aničku,“ posadila sa. „A nie dcéru rabína. Veď to je hanba.“

„Prečo, matka, by to malo byť hanbou?“

„Pán farár hovorili, že duchovný by sa mal venovať svojej práci a nie zakladať rodiny. Nerobí to dobre jeho práci a...“ zarazila sa. „O tom sa už nerozprávajme.“

Ozvalo sa buchnutie dvermi a hlasité „Som doma, drahá.“. Pani Kamenická sa zaradovala a postavila sa. Do kuchyne vstúpil starší muž. Žena ho hneď pozdravila a objala. Muž sa pousmial na Rudolfa.

„Dobrý deň, otec,“ pozdravil sa a vstal.

„Ako bolo dnes v škole?“

„Dobre, otec,“ pohotovo zareagoval. „Keď som sa vracal zo školy, stretol som kamaráta Benedikta. Vraj s otcom a ďalšími podporovateľmi Hlinku chcú založiť rodobranu. Rád by som sa k nim pridal.“

„Ten Benedikt? Ten mladík, ktorého otec sa pokúsil zabiť Rabína Steina?“

Rudolf len prikývol.

„Ešte raz mi ho spomeň a vyrazím ťa z domu,“ zodvihol prst. „Pod mojou strechou nebudeš podporovať niekoho, kto chce vyhladiť Židov.“

„Ale otec...“

„Povedal som. Tvoj brat si vzal za manželku Židovku. Aj keď sa nám jeho rozhodnutie nepáči,“ na chvíľu sa muž odmlčal. „Emil musí vidieť, že nepodporujeme protižidovské názory. Aspoň nie takto otvorene.“

Xxx

Andrej vstúpil do kancelárie Hronského a posadil sa. Muž mu mlčky podal papiere a pokračoval v písaní správy. Mladík si dokumenty zbežne prešiel. Menný zoznam, názov a prípady vulgárneho či inak nevhodného chovania.

„Pane, prečo mi...“ nechápavo sa pozrel na Hronského.

„U nás v meste sa formuje prvý oddiel tejto organizácie. Hovoria si Hlinková garda. Chcú byť podpornou jednotkou Hlinkovej Slovenskej Ľudovej Strany.“

„Ako vidím, pán Hronský, zatiaľ len verbálne útočia. Väčšinu podnetov podali Židia.“

„Lenže dnes je to po prvý krát, čo prišla tá zberba sem. Nepáči sa im chovanie ľudí z Hlinkovej gardy. Vraj útočia na ich deti a ženy.“

„Pane, a urobíte niečo?“ spýtal sa Andrej. „Predsa len, ak sú títo ľudia tak nebezpeční, nemali by sme zasiahnuť?“

„Aj urobíme,“ pousmial sa Hronský. „Potrebujeme niekoho, kto dohliadne na Hlinkovu gardu. Preto budete pracovať na úrade na ulici Adolfa Hitlera. Ako právny poradca, ktorého sme tam prideliť.“

Xxx

Šimon sedel v zborovne za svojim stolom a opravoval písomky. Pre učiteľa bežný júnový deň. Pre Šimona však čas, kedy musí povzbudiť každého zo svojich študentov k čo najlepším výsledkom.

Ticho bolo náhle prerušené krikom z chodby. Mladík na chvíľu zdvihol hlavu a započúval sa. Počul dva hlasy. Jeden patrilo riaditeľovi gymnázia, druhý však bol neznámy. Prezrádzal však viac, ako chcel. Istú nenávisť, podráždenosť a hnev. Slová však boli nezrozumiteľné. Pootvorili sa dvere.

„Už vás tu, vy banda darmožráčov, nechcem vidieť,“ ozýval sa rozčúlený hlas riaditeľa. „Ja nechcem mať s takými, ako vy, nič spoločné. A nebudem nikomu z vás pomáhať.“

„Len sa upokoj, ty Židofilná otrapa.“

„Kto ti je otrapa, ty fagan? Ja by som ti mohol byť otcom. Zmiznite skôr, ako zavolám žandárov!“ vstúpil do zborovne a zabuchol dvere.

Riaditeľ sa posadil a snažil sa upokojiť. Sám nevedel, či sa zachoval správne. Vedel, že skupinka mladíkov, ktorí sa predstavili ako Hlinková garda, sa môže vrátiť. A narobiť viac problémov, ako chcel. Vstal a pristúpil k Šimonovi.

„Pán riaditeľ, počul som toho dost, aby som si vytvoril názor,“ prehovoril mladík. „Zachovali ste sa správne.“

„To, ako som ich vyhodil? Obávam sa najhoršieho. Lenže toto nebolo po prvý krát, čo som ich stretol. Po prvý krát som si ich vypočul. Už vtedy hovorili, že chcú očistiť slovenský národ od vás, Židov.“

„Anšlus Rakúska, vznik SS a SA oddielov, kniha Mein Kampf a teraz toto,“ smutne sa pozrel na stôl. „Hitler už dlhšiu dobu hovorí o svojich plánoch do budúcnosti a...“ na chvíľu sa Šimon odmlčal.

„Moja rodina, vďaka Bohu, nepatrí ku katolíkom. Sme protestanti a vážime si Židovský národ spôsobom, ktorý katolíci nikdy nepochopia.“

Šimon vstal a pozrel sa z okna. Niektorí študenti práve odchádzali domov. Oddiel vojakov v čiernych uniformách pochodoval. Pri niektorých žiakoch sa zastavili a rozprávali sa s nimi. Len chvíľu a podali im letáky.

„Pane, to nie je o kresťanskej denominácii, ku ktorej patríte. To je o prístupe človeka. V Talmude sa hovorí *Kto zachráni jedného človeka, akoby zachránil celý svet*,“ otočil sa. „Tí muži, ktorí prišli a hanili vás, pán direktor, sú nebezpeční. Obávam sa, že sú pripravení zničiť všetko dobré v nás, obyčajných ľuďoch.“

Zrod Čiernych košiel'

Šimon vstúpil do triedy. Žiaci sa hneď postavili. Mávnutím ruky ich usadil naspäť na stoličky. Pohľadom skontroloval žiakov. Boli všetci. Aktovku odložil ku katedre. Chvilu premýšľal nad tým, čo im povie.

„Študenti, ako istotne viete, tak sa nám na Slovensku formuje polo-vojenská jednotka. Nazýva sa Hlinková garda. Mali by ste sa im vyhýbať.“

„Prečo sa ich musíme strániť?“ prihlásil sa jeden zo študentov.

„Štefan, položili ste dobrú otázku. Šíria nenávisť a strach. Hovoria o nepriateľovi, ktorý vykorisťuje Slovákov a obohacuje sa na nich. Sú to klamstvá. Židia si zarábajú peniaze slušnou a poctivou prácou. Pokiaľ ste vybudovali povest' obchodu na kvalitnej práci, niet vašej viny, že sa inému nedarí. Nemôžete za to, že niekto iný odvádza horšiu prácu ako vy.“

„Pán profesor, môj otec mi hovoril o Židoch. Len nedávno kvôli nim prišiel o svoj obchod. Obvinili ho z krádeže a poslali na neho žandárov.“

Niektorí žiaci sa zhrozili. Len medzi sebou šepkali a rozprávali sa. Malá skupinka študentov okolo Štefana ostala pokojná. Pôsobili, ako by už chceli vstúpiť do gardy, vyhľadávať a vraždiť nepriateľov štátu.

„Ste syn mäsiara z Hlinkovej ulice?“ spýtal sa.

Štefan len prikývol.

„Môj brat býva na tej istej ulici. Bol tam, keď došlo k incidentu. Váš otec fyzicky napadol jedného staršieho pána, ktorý sa bol len sťažovať na tovar. Pokiaľ chcete obviňovať Židov z toho, čo spravil váš otec, tak si najprv overte fakty. Neobviňujte celý národ z niečoho, čo spravil jeden človek.“

„Ale Židia zavraždili Ježiša Krista. To vám nestačí? Zaslúžia si smrť.“

„Dvetisíc rokov starý argument, ktorý kresťan vytiahne, keď je zahnaný do kúta. Nemyslíte si, že tento náboženský antisemitizmus už mal dávno vymrieť? Nežijeme v časoch náboženského prenasledovania. Žijeme tu a teraz.“

Nakoniec Štefan vstal a podišiel k dverám. Naposledy sa pozrel na svojich spolužiakov. Pridala sa k nemu i skupinka žiakov, traja chlapci

a dve dievčatá. Šimon hneď vedel, čo sa deje. Pristúpil k svojmu šikovnému študentovi a pozrel sa mu do očí.

„Ste si, Štefan, vedomý toho, že vaši spolužiaci vás nasledujú z jediného dôvodu? Je ním dôvera vo vás a vo váš úsudok. Spoliehajú sa na to, že máte pravdu a považujú vás za autoritu.“

„Pán profesor Schwarz, ja si vás vážim. Nerobíte medzi nami rozdiely. Moji rodičia však neznesú človeka ako vy. Človeka, ktorý chráni Židov. Pokiaľ teraz neodídem zo školy, budú žiadať vašu rezignáciu.“

„Ja nechránim Židov. Ja sám patrík k hebrejcom. Teraz sa vráťte na miesto a ja zabudnem na celý tento incident.“

„Nie, pán profesor. Toto je ešte horšie, ako by ste ich len chránil“ odvetil Štefan.

Otvoril dvere a aj so spolužiakmi odišiel. Šimon sa posadil za katedru a pozrel sa na svoje poznámky. Vedel, má urobiť. Poznačil incident. Pozrel sa na svojich študentov a postavil sa.

„Dnes nebudeme pokračovať vo výučbe. Mali by sme preberať priebeh veľkej vojny. Dnes si však povieme o pogromoch, ktoré boli páchané na rôznych skupinách ľudí. Začneme inkvizíciou, prejdeme cez hon na čarodejnice a skončíme u vyvražďovania indiánov kolonizátormi.“

Xxx

Rudolf sa vrátil domov i s kamarátom Benediktom. Odkedy sa po prvý krát po rokoch stretli, trávili posledné mesiace každú voľnú chvíľu. To sa odrazilo i na chlapcovom chovaní, ktoré sa zhoršilo. Hlavne vo vzťahu k rodičom.

Keď si ho matka všimla, len zabuchla dvere. Otec, ktorý bol v obývačke a čítal noviny, sa na Rudolfa pozrel. Mávnutím ruky si ho privolať. Chlapec spravil pár krokov a niečo odvrkol.

„Synu, čo som ti hovoril o kamarátoch? Musíš sa dovoliť, než si ich sem pozveš.“

„Opakujete mi to posledné dva týždne. Kebyže sa mám zakaždým pýtať, tak Benedikt a ďalší moji...“

„Bývaš pod mojou strechou, mladý muž, tak neodvrávaj,“ postavil sa. „Posledné dva tu máme tvojho synovca. Preto ti to neustále pripo-